

Grozījumi Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā

Aldis Dūdiņš

LM SPD vecākais eksperts

Likumprojekts izstrādāts, lai nodrošinātu nepieciešamo regulējumu:

- Sociālo pakalpojumu pamatnostādņēs noteikto mērķu sasniegšanai un darbības virzienu realizēšanai,
- Sociālā darba pamatnostādņēs noteikto mērķu sasniegšanai un darbības virzienu realizēšanai,
- Ģimenes politikas rīcības plānā noteikto uzdevumu realizācijai,
- Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma normu atbilstību šībrīža situācijai

Likumprojekta izstrādes hronoloģija

- Izstrāde un saskaņošanas LM iekšienē
- 14.maijā - Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes Sociālās drošības apakšpadomē
- 23. maijā - Sociālo pakalpojumu attīstības padomes sēdē
- 23. maijā – LM mājas lapā sabiedriskajai apspriešanai
- 20.jūnijā – LM mājas lapā izteikto priekšlikumu apkopojums
- 17. jūlijs – izsludināts VSS
- Šobrīd - likumprojekta precizēšanas un saskaņošanas process

Sociālo pakalpojumu pamatnostādņēs noteikto mērķu sasniegšanai un darbības virzienu realizēšana

- jēdziena *aprūpes līmenis* ieviešana (1. panta 34. punkts);
- klientam noteiktajam aprūpes līmenim atbilstoša sociālā aprūpe piemērojama visām sociālās aprūpes formām (20. pants);
- sociālās aprūpes pakāpeniska deinstitucionalizācija (9.² pants, 28. panta pirmā daļa);
- No 2016. gada valsts finansētās aprūpes institūcijās ievietot tikai personas ar ļoti smagiem funkcionālajiem traucējumiem, un ar šīm personām pēc individuāla, atbilstoši traucējumu smagumam un veidam sastādīta aprūpes un rehabilitācijas plāna strādās atbilstošas kvalifikācijas personāls. (9.¹. pantu aizstāj 9.² pants);
- No 2017. gada struktūrfondu un valsts budžeta atbalsts nepieciešamo pakalpojumu nodrošināšanai personām, kas izstājas no VSAC (8. panta 9. daļa; 13. panta 1. daļas 12. punkts)

Jēdziens *aprūpes līmenis*

- “34) **klienta aprūpes līmenis** – personas aprūpes intensitāti raksturojošs, kā arī personas funkcionālo traucējumu smaguma pakāpei atbilstošs sociālās aprūpes pakalpojuma nodrošināšanai veicamo darbību un piesaistāmo resursu apjoma raksturojums, kuru nosaka pašvaldības sociālais dienests vai ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija” (VSS izsludinātā redakcija)
- „34) *klienta aprūpes līmenis –personas pašaprūpes spēju iztrūkuma pakāpi raksturojoša, skaitliski izteikta vērtība, kuru nosaka multidisciplināra speciālistu komanda, pamatojoties uz personas funkcionālo traucējumu smaguma pakāpes un vajadzību, kā arī sociālās aprūpes pakalpojuma nodrošināšanai veicamo darbību un piesaistāmo resursu apjoma novērtējumu” (Pēc ministriju un NVO sniegtajiem atzinumiem)*

Sociālo pakalpojumu pamatnostādņēs noteikto mērķu sasniegšanai un darbības virzienu realizēšana (turpinājums)

- no valsts budžeta finansētās aprūpes institūcijā ierobežošana bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem (8.panta 8. daļa; 9.^{1.} pants un no 2016.gada 9.^{2.} pants);
- Sadarbības un informācijas apmaiņas pienākumi, lai bērnus ātrāk atgrieztu ģimeniskā vidē (12. pants 2.^{3.}daļa; 28.pants 1² daļa)
- Jēdziena *psihosociālā rehabilitācija* ieviešana
- Pakalpojuma formas *Pusceļa māja* klientu loka paplašināšana un pakalpojuma formas *Sociālās rehabilitācijas centrs* dažādām personu grupām ieviešana

Informācijas apmaiņas pienākumi, lai bērnus ātrāk atgrieztu ģimeniskā vidē (12. pants 2.³ daļa)

“(2.³) Laikā, kamēr bārenis vai bez vecāku gādības palikušais bērns atrodas ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā, pašvaldības sociālais dienests ne retāk kā reizi trīs mēnešos, ja bērns ir vecumā līdz trīs gadiem, un ne retāk kā reizi sešos mēnešos, ja bērns ir vecumā no trīs līdz 18 gadiem, sniedz informāciju bāriņtiesai un ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijai par veikto sociālo darbu, lai sekmētu bērna atgriešanos ģimenē.”

- regulē informācijas sniegšanas biežumu par bērniem un darbu ar šo bērnu bioloģiskajām ģimenēm ;
- informācijas sniegšanai un saņemšanai pēc iespējas izmanto jau ierīkotos informācijas apmaiņas kanālus un formas.

Šobrīd caur SOPA saslēgums ar NPAIS nodrošināts 110 pašvaldību soc. dienestiem.

Pakalpojuma formas *Sociālās rehabilitācijas centrs* un *Pusceļa māja*

- „27) **pusceļa māja** – sociālās rehabilitācijas institūcija vai ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas struktūrvienība, kurā personām ar garīga rakstura traucējumiem, no psihoaktīvām vielām atkarīgām personām vai personām pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas nodrošina pašaprūpes iemaņu un dzīves prasmju apgūšanu” (VSS izsludinātā redakcija)
- „27) *pusceļa māja* – sociālās rehabilitācijas institūcija vai ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas struktūrvienība, kurā personām ar garīga rakstura vai funkcionāliem traucējumiem”
- 38) *sociālās rehabilitācijas centrs*- sociālās rehabilitācijas institūcija, kurā no psihoaktīvām vielām atkarīgām personām, personām pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas vai citu grupu personām nodrošina pašaprūpes iemaņu un dzīves prasmju apgūšanu” (Pēc ministriju un NVO atzinumiem)

Sociālā darba pamatnostādņēs noteikto mērķu sasniegšanai un darbības virzienu realizēšana

- termina *supervīzija* precizēšana
- no 2015.gada jūlija līdz 2022. gada beigām ESF līdzfinansējums sociālā darba speciālistu supervīzijai un profesionālās kompetences pilnveidei, no 2023. gada valsts budžeta līdzfinansējums (13. panta 7.daļa ,Pārejas noteikumu 30.punkts)

Ģimenes politikas rīcības plānā noteikto uzdevumu realizācija

- pašvaldības sociālajam dienestam pēcuzraudzības pienākums divu gadu garumā pēc ārpusģimenes aprūpes beigām bārenim un bez vecāku gādības palikušam bērnam (12.panta 6.daļa)
- *Klientam pienākums sadarboties ar sociālo dienestu savas sociālās situācijas novērtēšanā, pildīt sociālā dienesta ieteikumus sociālās situācijas uzlabošanai (7. panta 2. punkts)-(Pēc ministriju un NVO atzinumiem)*

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma regulējuma aktualizēšana atbilstoši šībrīža situācijai (I)

- Novērst neskaidrības, kas Likuma 3. panta pašreizējās redakcijas dēļ var rasties jautājumā par kādas personu grupas tiesībām saņemt valsts un pašvaldību (no publiskajām finansēm) nodrošinātu sociālo palīdzību un likumā definētos sociālos pakalpojumus (3. pants);
- Precizēt termina “apgādnieks” saturu , nosakot , ka pienākums maksāt par personas saņemtajiem pakalpojumiem ir laulātajiem, pilngadīgajiem bērniem vai vecākiem (1.panta 37) punkts);
- Precizēt sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrācijas nosacījumus, ieviest klusēšanas –piekrišanas principu sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrācijā, t.sk. – atsakoties no reģistrācijas apliecību izsniegšanas (17. panta 1. un 2. daļa)

SPSPL 3. pants par dažādu personu grupu tiesībām saņemt valsts un pašvaldību (no publiskajām finansēm) nodrošinātu sociālo palīdzību un sociālos pakalpojumus

Personu grupa SPSPL 3. panta 1. daļas patreizējā redakcijā

- *ārzemnieki, kuriem piešķirts personas kods un kuriem nav termiņuzturēšanās atļaujas”*

Personu grupa SPSPL 3. panta 1. daļas grozītajā redakcijā:

- *ārzemnieki, kuriem izsniegta pastāvīgās uzturēšanās atļauja vai ES pastāvīgā iedzīvotāja uzturēšanās atļauja;*
- ES dalībvalstu, EEZ valstu un Šveices Konfederācijas pilsoņiem, kuri ieguvuši *pastāvīgās uzturēšanās tiesības*, ir tiesīgi uzturēties Latvijas Republikā, un *ir uzturējušies Latvijas Republikā vismaz trīs mēnešus,*
- *minēto personu ģimenes locekļiem*
- ES dalībvalstu, EEZ valstu un Šveices Konfederācijas pilsoņiem, kuri *uzturējušies* Latvijas Republikā *vismaz sešus mēnešus*, ja uzturēšanās mērķis ir *darba tiesisko attiecību nodibināšana* Latvijas Republikā un ir pierādījumi, ka viņi turpina meklēt darbu, un *ir pamats uzskatīt, ka viņiem ir izredzes nodibināt darba attiecības*; - *šiem nav dokumenta, kas apliecina pastāvīgās uzturēšanās tiesības,*

SPSPL 3. pants par personu ar termiņuzturēšanās atļaujām tiesībām saņemt valsts un pašvaldību (no publiskajām finansēm) nodrošinātu sociālo palīdzību un sociālos pakalpojumus

Personu grupa SPSPL 3. panta 1¹. daļas patreizējā redakcijā:

- personas, kurām piešķirts *alternatīvais statuss*, kā arī šo personu ģimenes locekļiem, – tiesības saņemt *GMI pabalstu, patversmes un naktspatversmes pakalpojumus*, kā arī *sociālā dienesta informāciju un konsultācijas*

Personu grupa SPSPL 3. panta 1¹ daļas grozītajā redakcijā:

- personas, kuras *uzturas Latvijā Republikā* un kurām piešķirts *alternatīvais statuss*, kā arī šo personu ģimenes locekļiem, kuri uzturas Latvijā – tiesības saņemt *GMI pabalstu, patversmes un naktspatversmes pakalpojumus*, kā arī *sociālā dienesta informāciju un konsultācijas*.

SPSPL 3. panta 5. daļas redakcijā

- pašvaldības sociālajam dienestam ir tiesības izmantot citus, problēmai atbilstošus, sociālo pakalpojumu veidus personām ar alternatīvo statusu, ja patversmes un naktspatversmes pakalpojumi nav piemērojami – **šīs ir sociālā dienesta tiesības, nevis pienākums**

SPSPL 3. pants par dažādu personu grupu tiesībām saņemt sociālos pakalpojumus Latvijas Republikā (par saviem līdzekļiem)

Personu grupa SPSPL 3. panta 1. daļas patreizējā redakcijā

- *nav regulējuma*

Personu grupa SPSPL 3. panta 1. daļas grozītajā redakcijā:

- SPSPL 3. panta *pirmajā daļā* *neminētām personām, kurām ir tiesības* ieceļot un *uzturēties Latvijas Republikā, ja* šīs personas pieprasa minētos *pakalpojumus* tieši attiecīgajam pakalpojuma sniedzējam un *pilnībā* tos *apmaksā*.

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma regulējuma aktualizēšana atbilstoši šībrīža situācijai (II)

- nodrošināt, ka SAC un VSAC aprūpē esošie klienti saņem funkcionālajam stāvoklim un vajadzībām atbilstošu pakalpojumu, un noteikt SAC un VSAC tiesības uzņemties arī ārstniecības personas nozīmētā ārstniecības plāna izpildi (28. panta 1.daļa; 29. panta 1. un 3.daļa);
- precizēt nosacījumus VSAC un SAC pakalpojuma apturēšanai un pārtraukšanai (28. panta 2. un 4. daļa);
- precizēt VSAC un SAC klientam un tā apgādniekiem veicamās samaksas aprēķināšanu un pārskatīšanu (8. panta 6. daļa, 13.¹ panta 3.daļa; 29. panta 2. daļas 1. un 2. punkts; 31. panta 4. daļa);
- precizēt SAC un VSAC klientam “uz rokas” atstājamās summas aprēķināšanas kārtību (29.panta 2. daļas 1. punkts)

Nosacījumi VSAC un SAC pakalpojuma apturēšanai un pārtraukšanai

Šībrīža 28. panta regulējums

Aptur, ja persona atrodas bezvēsts prombūtnē ilgāk kā 2 mēnešus no dienas, kad par to paziņots policijai.

Pārtrauc, ja

- 1) Persona apdraud citu personu veselību dzīvību, sistemātiski pārkāpj līguma noteikumus;
- 2) Personai vairs nav nepieciešami SAC vai VSAC pakalpojumi un tos var aizstāt ar pakalpojumiem dzīvesvietā;
- 3) Persona lūdz pārtraukt SAC vai VSAC pakalpojumu;

Grozītais 28. panta regulējums

Aptur, ja persona atrodas prombūtnē no diviem līdz 12 mēnešiem, izņēmums- pilngadīga persona savas ģimenes aprūpē uz laiku 1-3 mēneši vai bērns- citas ģimenes aprūpē saskaņā ar BTAL noteikto.

Pārtrauc, ja

- 1) Persona apdraud citu personu veselību dzīvību, sistemātiski pārkāpj līguma noteikumus;
- 2) Personai vairs nav nepieciešami SAC vai VSAC pakalpojumi un tos var aizstāt ar pakalpojumiem dzīvesvietā;
- 3) Persona lūdz pārtraukt SAC vai VSAC pakalpojumu;
- 4) persona izcieš sodu ieslodzījuma vietā;
- 5) persona atrodas prombūtnē ilgāk par 12 mēnešiem

SAC un VSAC klientam “uz rokas” atstājamās summas aprēķināšanas kārtība

Šībrīža 29. panta (2) daļas 1. punkta
regulējums

“1) pilngadīgai personai, kura ir
pensijas vai valsts sociālā
nodrošinājuma pabalsta saņēmēja,
naudas summa, kas paliek tās
rīcībā pēc ilgstošas sociālās
aprūpes un sociālās rehabilitācijas
iestādes pakalpojuma samaksas,
nedrīkst būt mazāka par 10
procentiem no šīs personas
pensijas, ieskaitot piemaksas pie
pensijas, vai valsts sociālā
nodrošinājuma pabalsta apmēra;”

Grozītais 29. panta (2) daļas 1.
punkta regulējums

“1) pilngadīgai personai, kura ir
valsts sociālā nodrošinājuma
pabalsta vai pensijas vai atlīdzības
saņēmēja, naudas summa, kas
paliek tās rīcībā pēc ilgstošas
sociālās aprūpes un sociālās
rehabilitācijas iestādes
pakalpojuma samaksas, nedrīkst
būt mazāka par 10 procentiem no
personai izmaksājamās valsts
sociālā nodrošinājuma pabalsta
vai pensijas vai atlīdzības
summas;”

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma regulējuma aktualizēšana atbilstoši šībrīža situācijai (III)

- SIVA darbības regulējums profesionālās rehabilitācijas nodrošināšanā un profesionālās piemērotības noteikšanas kā patstāvīgas darbības izdalīšana (1. panta 13. punkts uz 36. punkts, 15.¹ panta 1. daļas 2. un 4. punkts; 26. panta 1. daļa; 13. panta 1. daļas 1. punkts);
- SIVA darbības regulējums automobiļu pielāgošanā izmantošanai kā tehnisko palīglīdzekli (25. panta 5. daļa);
- Par IeM līdzekļiem SIVA rehabilitējamo personu mērķgrupas papildināšana ar zemessargiem (15.¹ panta 1.daļa, 1.¹ daļa).

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma regulējuma aktualizēšana atbilstoši šībrīža situācijai (IV)

- sabalansēt pašvaldību sociālo dienestu un sociālo pakalpojumu sniedzēju tiesības pieprasīt un bez maksas saņemt informāciju, kas nepieciešama klientu resursu izvērtējumam un lēmumu pieņemšanai, ar sociālajiem dienestiem un sociālo pakalpojumu sniedzējiem noteiktajiem uzdevumiem (12. panta 3. daļa; 17. panta 4.daļa)
- attiecināt informācijas sniegšanas pienākumu par savu darbību arī uz tiem sociālo pakalpojumu sniedzējiem, kuriem līdz šim tādu pienākumu nebija (17. panta 5.daļa).

Paldies par uzmanību

LATVIJAS REPUBLIKAS LABKLĀJĪBAS MINISTRIJA
MINISTRY OF WELFARE OF THE REPUBLIC OF LATVIA